

Kickstart je woordenboek; zó werkt het!

handige zoekhulpjes
(zie ook de letter-
liniaal achter op het
boek)

wa

waar — waarom

waar ^{1 DE} (mv waren) spullen, goederen om te
verko^{pen}: *de koopman staat met zijn ~ op de markt*
^{2 BN} **1** echt, niet gelogen of verzonnen • (een
beeld, foto enz. van iemand) op ware grootte net zo
groot als de persoon zelf: *ware liefde* ² **juist**, wat
klo^{pt}: *wat je zegt, is ~* ^{3 BW} **op/in welke plaats**
<vragend en betrekkelijk>: *~ heb je de auto gezet?; de
stad ~ Erasmus geboren is*

voorbeeldzinnen
staan achter een
zwarte stip

trefwoorden
zijn **vetgedrukt**

meerdere
betekenissen
krijgen een **vet**
en **zwart** cijfer

meerdere
woordsoorten
krijgen een **vet**
en **blauw** cijfer

Check voor meer info de *Gebruiksaanwijzing* op pagina's 7 en verder.
Kijk je liever? Op [Youtube](#) vind je zes **korte filmpjes** met meer uitleg;
zoek op 'Prisma woordenboekentrainer'.

Prisma woordenboek Nederlands

Bewerking: drs. Martha Hofman en redactie Prisma
Oorspronkelijke auteurs: prof. dr. A.A. Weijnen en drs. A.P.G.M.A. Ficq-Weijnen
Auteur van de *Basisgrammatica Nederlands*: Henriëtte Houët
Bijdrage Belgisch-Nederlands: prof. dr. W. Martin, prof. dr. W. Smedts, Leen van
Cleynenbreugel en Miet Ooms

Typografie: Underware, Den Haag
Lettertypes: Zeitung & Dolly
Omslagontwerp: Raak Grafisch Ontwerp, Utrecht

ISBN 978 90 003 5852 6
65 26
ISBN 978 90 003 6308 7 FLUO-editie
10 26
ISBN 978 90 003 5853 3 Belgische editie
62 26

NUR 627

www.prisma.nl
www.prismawoordenboeken.be
www.unieboekspectrum.nl

© Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv

Prisma maakt deel uit van Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv
Postbus 23202
1100 DS Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een
geautomatiseerd bestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch,
mechanisch of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.
Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

All rights are reserved, including those for text and data mining, AI training and similar technologies.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 Auteurswet
1912, juncto het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stb.
471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen
aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB, Hoofddorp).
Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere
compilatiewerken dient men zich tot de uitgever te wenden.

Ondanks de aan de samenstelling van de tekst bestede zorg kan noch de redactie noch de uitgever
aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze
uitgave zou kunnen voorkomen.

Opneming van een woord in dit woordenboek prejudiciëert niet ten aanzien van het al of niet bestaan van
merkenrechten op dat woord. De uitgever heeft er naar gestreefd alle merknamen die in de Prisma
woordenboeken voorkomen te voorzien van een handelsmerksymbool (*).

Over Prisma woordenboeken

De Prisma's zijn al jaren **de meest gekochte en gebruikte woordenboeken** op scholen en daarbuiten. Ze hebben een uitstekende reputatie onder docenten, die deze woordenboeken al ruim een halve eeuw aanbevelen.

In geen ander pocketwoordenboek vind je zo veel **betrouwbare informatie**. De inhoud is samengesteld en gecontroleerd door ervaren lexicografen en vertalers. In alle Prisma's wordt de **officiële spelling** toegepast, volgens de regels van de Nederlandse Taalunie.

Dit Prisma woordenboek biedt **meer informatie** dan welk ander pocketwoordenboek ook: het bevat tienduizenden trefwoorden en duizenden voorbeeldzinnen: alles wat je als leerling op de middelbare school nodig hebt. De Prisma pockets worden voortdurend bijgewerkt en elke nieuwe druk bevat de meest **actuele updates**.

Deze pocket is erg **helder en gebruiksvriendelijk** door de overzichtelijke indeling van betekenissen, voorbeeldzinnen en idiomen. De extra kleur en de letterliniaal zijn belangrijke hulpmiddelen waarmee je snel vindt wat je zoekt.

Heb je vragen of opmerkingen? Mail deze dan naar info@prisma.nl. Alvast hartelijk dank!

de Prisma redactie

Inhoud

- 6 Het Belgisch-Nederlands in dit woordenboek
- 7 Gebruiksaanwijzing
- 10 Bijzondere tekens
- 11 Afkortingen
- 12 Voorbeeldpagina
- 13 Het woordenboek (A-Z)
- 847 Basisgrammatica

Het Belgisch-Nederlands in dit woordenboek

In deze nieuwe druk is een grote inspanning geleverd om het Nederlands zoals het in België wordt gebruikt op een genuanceerde wijze weer te geven. Hiervoor is gebruikgemaakt van het Referentiebestand Belgisch Nederlands (RBBN). Dat bestand kwam onder de leiding van prof. dr. W. Martin (VU Amsterdam) en prof. dr. W. Smedts (K.U.Leuven) tot stand met de steun van de Nederlandse Taalunie. Het telt ca. 4000 items die het typische Nederlandse idioom (woorden en uitdrukkingen) in België beschrijven. Uit dat bestand is door Martin en Smedts een selectie van zo'n 1700 trefwoorden gemaakt, rekening houdend met het feit dat dit woordenboek veel door scholieren wordt gebruikt voor het begrijpen van het Nederlands uit België en uit Nederland. Met redactionele ondersteuning van Leen van Cleynenbreugel is deze informatie in het woordenboek verwerkt.

De zeven soorten Belgisch-Nederlands die het RBBN onderscheidt, werden tot drie grote klassen herleid:

- a. Een eerste groep betreft woorden en uitdrukkingen die alleen in België worden gebruikt en die daar algemeen gebruikelijk zijn. Die krijgen het label *Belg.* Bijv. boterkoek, gezondheidsfactuur, groen lachen, liegen dat je zwart ziet, muntje (pepermuntje), verzuring, iemand met de vinger wijzen, wervingsreserve, zitdag.
- b. Bij een tweede groep gaat het om woorden en uitdrukkingen die alleen in België gebruikelijk zijn, zij het dat ze één of andere gebruiksbepijking vertonen. Hieronder vallen o.a. woorden die vooral of alleen in gesproken of in geschreven taal voorkomen, die tot een bepaald domein behoren of die voornamelijk door een bepaalde sociale groep worden gebruikt. Die krijgen het label *Belg.* gevolgd door een beperkende aanduiding. Enkele voorbeelden:

Belg. inform. schol (proost), stukken van mensen kosten, tateren
Belg. form. vermits, reisbijstandsverzekering, ten titel van
Belg. o&w blokperiode, buis (onvoldoende), schacht (eerstejaarsstudent)
Belg. humor sinjoor, praatbarak
Belg. oud. doelwachter, familiekunde, verzaken (afzien van)
Belg. jur. beschrijf, hoederecht, onderzoeksdaad

- c. Een derde groep ten slotte, betreft die woorden en uitdrukkingen die typisch Belgisch-Nederlands zijn, maar die een Nederlandse tegenhanger hebben die ook in België gebruikelijk is. Die krijgen het label *Belg. ook*, gevolgd door hun Nederlandse tegenhanger. Deze 'doubletten'-categorie is zeer kenmerkend voor het woordgebruik in België en staat in contrast met de eerste groep waarvoor de Nederlandse tegenhanger niet bestaat of in België nauwelijks bekend is.

Voorbeelden:

<i>mutualiteit (Belg. ook)</i>	<i>ziekenfonds</i>
<i>oudercontact (Belg. ook)</i>	<i>ouderavond</i>
<i>rondpunt (Belg. ook)</i>	<i>rotonde</i>
<i>iemand wandelen sturen (Belg. ook)</i>	<i>iemand afschepen</i>
<i>zittijd (Belg. ook)</i>	<i>examenperiode</i>

Door het Belgisch-Nederlands zo te beschrijven, hopen wij een bijdrage te hebben geleverd niet alleen aan een beter begrip, maar ook aan een meer genuanceerde weergave van het Nederlands in België.

W. Martin

W. Smedts

Gebruiksaanwijzing

Tip: Geen zin om te lezen? Bekijk dan de zes **korte filmpjes** met uitleg op *YouTube* (zoek op 'Prisma woordenboekentrainer').

In woordenboeken vind je informatie onder *trefwoorden*, die alfabetisch gerangschikt zijn, van A tot Z. Een trefwoord is **vet** gedrukt en erachter volgt alle informatie over dat woord, zoals grammatica, betekenis en hoe je het in een zin kunt gebruiken.

Achter in een woordenboek staat vaak nog extra informatie, bijvoorbeeld over onregelmatige werkwoorden of andere grammaticale onderwerpen.

Alfabetische zoekhulpjes

Op de achterkant van dit woordenboek vind je de *letterliniaal*: het hele alfabet van boven naar onder. De letters sluiten aan bij de zijkant: daar zie je aangegeven welke bladzijden beginnen met die letter van het alfabet.

In de kantlijn van elke pagina staan in een **blauw** blokje de eerste twee letters van het eerste (links) en laatste (rechts) woord op die pagina. Zo kun je snel door de pagina's bladeren. Bovenaan elke pagina staan het eerste en laatste trefwoord van die pagina vermeld.

Trefwoorden

Alle trefwoorden drukken we vet. Varianten erop en verwijzingen ernaar ook. In een woordenboek vind je alleen de basisvorm, niet de verbogen of vervoegde vormen. Dus **kip**, **gaar** en **bakken** zijn wel trefwoorden, maar *kippetje*, *gare* en *bakte* niet. Alleen van onregelmatige werkwoorden geven we ook de vervoegingen als trefwoord (**sleet** → **slijten**). Dat doen we alleen bij de basiswoorden, dus wel bij **liet** → **laten**, maar niet bij **doorliet**. In de trefwoorden geven dikke stippen de plekken aan waar mag worden afgebroken. Accentletters verliezen hun accent bij een afbreking, zie daarvoor de vorm tussen [] bij het trefwoord.

Afkortingen

AARDK.	aardrijkskunde	MED.	medisch
AANW	aanwijzend	MEEW	meewerkend
ADMIN.	administratie	MIL.	militair
AFK	afkorting	MIN.	minachtend
A-V	audiovisueel	MUZ.	muziek
BELG.	Belgisch-Nederlands	MV	meervoud
BELG. OOK	Belgisch-Nederlands woord met een Nederlandse tegenhanger die ook in België gebruikelijk is	MYTH.	mythologie
BETR	betrekkelijk	NATK.	natuurkunde
bez	bezittelijk	NL	Nederlands-Nederlands
BIOL.	biologie	O	onzijdig
BN	bijvoeglijk naamwoord	O&W	onderwijs
BW	bijwoord	ONB	onbepaald
COMM.	communicatie	ONP	onpersoonlijk
COMP.	computer	OD.	ouderwets
CUL.	culinair	PERS	persoonlijk
DICHT.	dichterlijk	PLANTK.	plantkunde
DRUKK.	drukkerij	POL.	politiek
ECON.	economie	PSYCH.	psychologie
ELEK.	elektronica	REL.	religie
EUF.	eufemistisch	SAMENTR	samentrekking
EV	enkelvoud	SCHEEPV.	scheepvaart
FIG.	figuurlijk	SCHEIK.	scheikunde
FIN.	financiën	TAALK.	taalkunde
FORM.	formeel	TELW	telwoord
GESCH.	geschiedenis	TON.	toneel
h.	heeft	TUSSENW	tussenwerpsel
HUMOR.	humoristisch	UITR	uitroepend
INFORM.	informeel	V	vrouwelijk
IRON.	ironisch	VNW	voornaamwoord
JEUGDT.	jeugdtaal	VOEGW	voegwoord
JUR.	juridisch	VOETB.	voetbal
LETT.	letterlijk	VOORV	voorvoegsel
LETTERK.	letterkunde	VR	vragend
LIDW	lidwoord	VULG.	vulgair
LIJD	lijdend	VW	voorwerp
LIT.	literatuur	VZ	voorzetsel
LUCHTV.	luchtvaart	WKG	wederkerig
m	mannelijk	WISK.	wiskunde
		WKD	wederkerend
		WKG	wederkerig
		WW	werkwoord
		WWW	internet

0-9

0 **AFK** nul, symbool van bloedgroep <ten onrechte vaak aangeduid als letter O>

0.0-bier-tje **HET** (MV +S) alcoholvrij biertje <met 0,0% alcohol>

2.0 **BN** verbeterde/vernieuwde versie van: USB ~; oma's groentesoep ~

1 april-grap **DE** (MV +S) grap op 1 april waarbij je iemand voor de gek houdt

3D "drie-dee" **BN** driedimensionaal, met drie dimensies <n.l. hoogte, lengte en breedte>

3D-bril **DE** (M) (MV +len) speciale bril waarmee je diepte kunt zien in een film

3D-film **DE** (M) (MV +S) film met 3D-effect

3D-prin-ten **WW** <een driedimensionaal voorwerp> synthetisch materiaal

3D-prin-ter **DE** (M) (MV +S) apparaat dat driedimensionale voorwerpen kan printen

4D "vier-dee" **BN** 1 NATK. vierdimensionaal <met tijd als vierde dimensie> 2 A~V met toegevoegde effecten zoals beweging en wind <bijv. bij filmvertoningen>

4K aanduiding voor schermresolutie van 3840 x 2160 pixels

4wd **DE** (M) fourwheeldrive <auto> vierwielaandrijving, waarbij voor- en achterwielen worden aangedreven

5 eu-ro-bil-jet **HET** bankbiljet van vijf euro

5G vijfde generatie netwerk voor mobiele communicatie <met hogere snelheid en betere kwaliteit bij mobiel internet>

06-num-mer **HET** telefoonnummer voor mobiele aansluitingen dat begint met 06

24/7 "vierentwintig zeven"/"twentig-fo:R-sevvan"

BN 24 uur per dag en 7 dagen in de week, voortdurend, onophoudelijk: de benzinepomp is 24/7 geopend

A

a **1** **DE** (MV +S) 1 eerste letter van ons alfabet • van ~ tot z van het begin tot het eind • wie ~ zegt, moet ook b zeggen als je eenmaal ergens aan begint, moet je ermee doorgaan: de a van Anton <in het telefoonalfabet> 2 <spraakklank> klinker die je midden onder in de mond vormt 3 MUZ. toon in de toonladder, la 4 dat wat op de eerste plaats genoemd wordt 2 **AFK** are

à **VZ** 1 voor een bepaald bedrag per eenheid: zes stuks ~ € 5,- 2 vanaf een bepaald bedrag of aantal tot een bepaald hoger bedrag of aantal: vijftien ~ twintig euro

a-voorv niet- • amuzikaal niet muzikaal • asociaal niet sociaal

A **AFK** 1 NATK. ampère 2 SCHEIK. argon 3 symbool van bloedgroep

A-voorv van de beste kwaliteit: een A-merk

A3 **AFK** <van papier> formaat van 420 bij 297 millimeter <2 keer A4>

A4 **AFK** <van papier> formaat van 210 bij 297 millimeter

A-4-tje **HET** (MV +S) vel papier in A4-formaat

AA **AFK** **DE** • AA-batterij standaardformaat cilindervormige batterij

AAA **AFK** **DE** • AAA-batterij klein formaat cilindervormige batterij

aag-je **HET** (MV +S) meisjesnaam: Aagje • VOORAL NL een nieuwsgierig ~ nieuwsgierig iemand

aai **DE** (M) streling, één strelende beweging: ik gaf mijn dochtertje een ~ over haar wang

aai-en **WW** zacht en liefkozend je hand over iemand of iets bewegen: ze aait haar hond; iemand over de bol ~

aak **DE** (MV aken) vaartuig met een platte bodem

aal **DE** (M) (MV alen) slangvormige vissoort, paling • zo glad als een ~ sluw, listig

aal-bes **DE** 1 struik met eetbare bessen 2 bes van die struik

aal-moes **DE** (MV -moezen) iets, vooral een beetje geld, dat je geeft aan iemand die heel arm is

aal-schol-ver **DE** (M) (MV +S) zwarte zwemvogel

aam-beeld **HET** 1 ijzeren blok om op te smeden 2 ANAT. middelste van de drie gehoorbeentjes

aam-bei-en **DE** (MV) gezwollen bloedvaten in de endeldarm, te voelen als knobbels bij de anus

aan 1 **VZ** 1 op een plaats en in aanraking of verbonden met iets: het schilderij hangt ~ de muur; ~ de piano: Wibi Soerjadi 2 vlak bij iets: ~ een drukke weg wonen 3 in de richting van een plaats of persoon: de brief is ~ haar gericht 4 • er niet ~ willen niet tot iets willen besluiten • ergens ~ toe zijn behoefte hebben aan iets; klaar zijn voor iets • de tijd ~ jezelf hebben vrij over je tijd kunnen beschikken • iets ~ iemand te danken hebben iets verkregen, bereikt hebben dankzij die persoon • avond ~ avond iedere avond weer 2 **BW** 1 op of

aa aa

om het lichaam: ze heeft haar nieuwe jurk ~ 2 in werking, brandend: de tv staat ~; de kachel is ~ 3 • het is weer ~ de verkering, liefdesrelatie is hersteld • er is niets ~ het is gemakkelijk; het is niet interessant • er is niets van ~ er is niets van waar

aan-bak-ken **WW** bakte aan, is aangebakken zich vasthechten van eten aan de pan tijdens het bakken of koken: de aardappelen zijn aangebakken

aan-be-lan-den **WW** <ergens> terechtkomen

aan-bel-len **WW** geluid maken met een deurbel om te laten weten dat je voor de deur staat: bij de buren ~

aan-be-ste-den **WW** bedrijven uitnodigen om een prijs te noemen voor een werk dat één van hen mag uitvoeren

aan-be-ste-ding **DE** (V) (MV +en) het aanbesteden, het afspreken met een aannemer dat deze binnen een bepaalde periode een werk zal uitvoeren • openbare / publieke ~ aanbesteding waarvoor elke aannemer kan inschrijven • onderhandse ~ aanbesteding waarvoor een heel klein aantal aannemers wordt gevraagd om in te schrijven

aan-be-ta-len **WW** een deel van het aankoopbedrag betalen voordat de dienst of het product geleverd is

aan-be-ta-ling **DE** (V) betaling van een deel van het bedrag bij een aankoop terwijl de rest later wordt voldaan: een ~ doen voor een nieuwe tv

aan-be-ve-len **WW** zeggen dat iets of iemand goed is, aanprijzen, aanraden: ik kan je dat restaurant ~ • je aanbevelen houden voor iets laten weten dat je dat graag wilt (doen): als je nog eens zo'n klus hebt, houd ik me aanbevelen

aan-be-ve-lens-waardig **BN** zo goed, nodig of leuk dat je het iemand kunt aanraden

aan-be-ve-ling **DE** (V) het aanbevelen, verklaring waarin iemand of iets wordt aanbevelen: voor die stage heb ik een ~ nodig van mijn docent • het verdient ~ om de groente eerst te wassen dat heeft de voorkeur, dat is het beste • dat strekt tot ~ dat is een voordeel: voor deze functie strekt kennis van het Frans tot ~

aan-bid-de-lijk **BN** heel mooi, lief, charmant: een ~ meisje

aan-bid-den **WW** aanbada, h. aanbeden 1 als goddelijk wezen vereren 2 heel erg veel houden van: hij aanbidt haar

aan-bid-der **DE** (M) (MV +S) 1 iemand die aanbidt 2 iemand die grote bewondering en liefde koestert voor iemand anders • een stille ~ iemand die deze gevoelens niet uitspreekt

aan-bie-den **WW** bood aan, h. aangeboden zeggen dat iemand iets mag hebben of gebruiken of dat je bereid bent iets voor iemand te doen: kan ik u iets te drinken ~?; je excuses ~

aan-bie-der **DE** (M) bedrijf dat of organisatie die een dienst of een product aanbiedt <bijv. internet of elektriciteit>

aan-bie-ding **DE** (V) iets dat tijdelijk goedkoper is dan normaal: deze week is de tandpasta in de ~

aan-bin-den **WW** 1 met touwen, riemen e.d. vastmaken: de schaatsen ~ 2 beginnen • de strijd ~ beginnen te strijden tegen iets of iemand

aan-blij-ven **WW** in functie blijven: Sam blijft voorlopig aan als voorzitter

aan-blik **DE** (M) 1 het kijken naar iets of het zien van iets: bij de ~ van al dat eten kreeg ik honger 2 dat wat iemand ziet: het dorp bood na de overstroming een trieste ~

aan-bod **HET** 1 dat wat iemand aanbiedt: ik wilde je graag helpen, maar je hebt mijn ~ afgeslagen 2 dat wat er te koop is, de producten of diensten die worden aangeboden: een groot ~ aan mobiele telefoons

aan-bo-ren **WW** 1 met een boor een hoeveelheid van iets bereiken <petroleumboren, gasbel, ertslaag enz.> 2 FIG. doordringen tot (verborgen) mogelijkheden in iemand of iets: nieuwe talenten bij jezelf ~

aan-bouw **DE** (M) 1 het bouwen van iets aan iets anders • in ~ zijn bezig zijn gebouwd te worden 2 iets dat aan iets anders gebouwd is

aan-bra-den **WW** kort braden

aan-bran-den **WW** bruin of zwart worden van gerechten door te grote verhitting: het vlees is aangebrand • FIG. gauw aangebrand snel kwaad, prikkelbaar

aan-bre-ken **WW** 1 beginnen: de dag breekt aan 2 beginnen te gebruiken: een pak koekjes ~

aan-bren-gen **WW** 1 maken, plaatsen, bevestigen: een isolatielaag ~; wijzigingen ~ in een tekst 2 naar een bepaalde plaats brengen: een voorraad stenen ~; tijdens de plechtigheid brachten kinderen bloemen aan 3 bij de politie, bij het gerecht melden: een dief bij de politie ~ 4 maken dat iemand lid, klant e.d. wordt: abonnees ~

aan-dacht **DE** het letten op of denken aan iets of iemand: ons kind heeft veel ~ nodig; beste mensen, mag ik even uw ~?; iets onder iemands ~ brengen

aan-dacht-tig **BN** terwijl iemand goed oplet: een ~ publiek; als bw te luisteren ~

aan-dachts-punt **HET** iets wat bijzondere aandacht krijgt of nodig heeft

aan-deel **HET** 1 deel, bijdrage: de gemeente had een groot ~ in de opvang van de vluchtelingen 2 FIN. het voor een klein deel mede-eigenaar zijn van een bedrijf, bewijs daarvan: zij bezit vele aandelen in techbedrijven • preferent ~ aandeel met meer voorrechten <bijv. over de winstverdeling>

aan-deel-hou-der **DE** (M) eigenaar van een aandeel in een onderneming

aan-den-ken **HET** (MV +S) voorwerp dat aan iets of iemand herinnert: een T-shirt als ~ aan het toernooi

aan-die-nen 1 **WW** iemands komst melden 2 **Wkd** **WW** zich ~ 1 zich melden 2 komen, ontstaan: er dienen zich problemen aan

aan-dik-ken **WW** FIG. groter maken, overdrijven: een verhaal ~

aan-doen **WW** 1 aantrekken: een jas ~ 2 aansteken, in werking stellen: het licht ~ 3

schol-ek-ster **DE** zwart-witte pluvierachtige vogel

school-en **1 ww** schoolde, h. geschoold **1** opleiden door te laten zien hoe het moet en door te oefenen **2** <van vissen> groepen vormen, in een grote groep samen zwemmen **2 ww** verl. td. → **schuilen**

school-en-ge-meen-schap **DE** (v) geheel van verschillende soorten scholen

school-ier **DE** (m) **1** leerling op een school **2** BELG. <bij verschillende sportbonden> benaming voor jeugdspelers van vijftien en zestien jaar

school-ling **DE** (v) opleiding of cursus(EN) in een bepaald vak

schom-mel **DE** (mv +s) speeltoestel: een plankje dat met touwen is opgehangen, waarop je zit en heen en weer slingert

schom-me-len **ww** **1** op een schommel heen en weer bewegen door de lucht **2** heen en weer bewegen: *de auto schommelde over het zandvegetje*

3 <van prijzen enz.> op een neer gaan

schom-mel-stoel **DE** (m) stoel met een gebogen onderstel waarin iemand zittend heen en weer kan bewegen

schom-pes **HET** ▶ *zich het ~ werken* heel hard werken

schond **ww** verl. td. → **schenden**

schon-den **ww** verl. td. → **schenden**

schon-nen **ww** OOK FIG. schoonmaken, zuiveren van zaken die er niet in thuishoren: *ik heb mijn computer geschoond*

schonk **1 DE** (mv +en) grof been **2 ww** verl. td. → **schenken**

schon-ken **ww** verl. td. → **schenken**

schooft **1 DE** (mv schoven) bundel samengebonden halmen van graan e.d. **2 ww** verl. td. → **schuiven**

schooi-en **ww** bedelen

schooi-er **DE** (m) (mv +s) bedelaar, zwerver

school **1 DE** (mv scholen) **1** instelling en gebouw waar onderwijs wordt gegeven: *basis-, middelbare ~ • zwaarte ~ school met veel niet-witte migrantenkinderen* **2** onderwijs, les: *morgen is er geen ~ •* BELG. <vroeger> *socialre ~ hbo-school* (<thans> professionele bachelor) die opleidt voor banen in het sociaal werk • FIG. *iemand van de oude ~* iemand met ouderwetse ideeën **3** groep kunstenaars met dezelfde stijl: *de Haagse ~* **4** grote groep dieren <vooral vissen> ▶ NL uit de ~ klappen iets verraden, iets vertellen wat je geheim moet houden **2 ww** verl. td. → **schuilen**

school-arts **DE** (m) dokter die toezicht houdt op de gezondheid van schoolkinderen

school-blij-ven **ww** voor straf na schooltijd op school blijven

school-gaand **BN** jong en onderwijs op een school volgend: *schoolgaande kinderen*

school-geld **HET** geld dat iemand betaalt voor het volgen van onderwijs

school-jaar **HET** **1** het jaar gerekend van de ene zomervakantie tot de andere **2** jaar waarin

iemand schoolgaat
school-juf-vrouw **DE** (v) onderwijzeres
school-kamp **HET** (meerdaags) uitje van
 scholieren en leerkrachten: *op ~ gaan*
school-kind **HET** kind dat naar school gaat
school-krant **DE** blad voor en door leerlingen
 van een school
school-meester **DE** (M) 1 onderwijzer, vooral
 op een basisschool 2 iemand die altijd foutjes
 van anderen wil verbeteren: *je moet niet altijd de
 ~ uithangen!*
school-net **HET** **BELG.** elk van de twee sectoren
 die het onderwijs in België organiseren: het
 gemeenschapsonderwijs en het vrije onderwijs
school-on-der-zoek **HET** deel van het
 eindexamen dat door de school wordt
 afgenomen
school-plein **HET** plein bij een school, vaak
 gebruikt als speelplaats voor en na de lessen
 en in de pauzes
school-reis **DE** uitstapje van de leerlingen van
 een school samen
schools **BN** precies zoals op school geleerd
 wordt, zonder (ruimte voor) eigen ideeën
school-slag **DE** (M) zwemslag die je gewoonlijk
 als eerste leert: je spreidt en sluit je benen en
 strekt je armen om het water zijwaarts naar
 achteren te duwen
school-strijd **DE** (M) 1 <in Nederland> strijd
 over het al dan niet neutrale karakter van
 het onderwijs 2 <in België> strijd tussen
 katholieken, liberalen en socialisten over de
 vrijheid van het onderwijs <in 1958 bezegeld door
 het Schoolpact>
school-tijd **DE** 1 les tijd: *we mochten onder ~ ons
 huiswerk maken* 2 de jaren dat je op school zit:
ik heb een fijne ~ gehad
school-vak **HET** (Mv + ken) onderdeel op school
 met lessen en examens in één onderwerp
 <bijvoorbeeld wiskunde, economie of Engels>
school-va-kan-tie **HET** (Mv + s) periode waarin
 de school gesloten is en leerlingen vrij zijn
school-ver-la-ter **DE** (M) (Mv + s) iemand die de
 school verlaat, vaak na het behalen van het
 eindexamen
school-ver-zuim **HET** het niet naar school gaan
 door leerlingen die wel naar school moeten
school-voor-beeld **HET** voorbeeld dat alle
 kenmerken van iets vertoont
school-zwem-men **ONV** ww leren zwemmen
 als deel van het schoolprogramma
schoon 1 **BN** 1 zonder vuil, vlekken en stank:
schone kleren, schoon water 2 zonder veel
 verontreiniging van het milieu: *een schone motor*
 3 **BELG. INFORM.** mooi: *een schoon meisje; de schone
 kunsten* 2 **BW** 1 **NL** netto, zonder belasting,
 onkosten enz.: *duizend euro ~ verdienen* 2
 helemaal: *het eten ging ~ op; ik heb er ~ genoeg van!*
schoon-broer **DE** (M) **BELG.** ook zwager
schoon-doch-ter **DE** (v) meisje of vrouw met
 wie je kind getrouwd is of een relatie heeft

school-fa-mi-lie **DE** (v) aangetrouwde familie
school-heide **1** **DE** (v) geen mv het mooi zijn: *de ~ van een landschap* ~ **BELG.** ook *eindigen in ~ waardig eindigen* **2** **DE** (v) (mv -heden) heel mooi persoon
school-heids-fout **DE** iets, gebrek waardoor iets een beetje minder mooi of goed wordt maar die niet van wezenlijk belang is
school-heids-ko-nin-gin **DE** (v) winnares van een schoonheidswedstrijd
school-heids-spe-cia-lis-te **DE** (v) (mv +n/+s) vrouw die de uiterlijke schoonheid van mensen verzorgt
school-heids-wed-strijd **DE** (m) wedstrijd waarbij personen worden beoordeeld op hun uiterlijke schoonheid
school-hou-den **WW** zorgen dat iets schoon blijft
school-maak **DE** (m) het schoonmaken van iets <vooral het huis>: *grote ~*
school-maak-woe-de **DE** hevige drang tot schoonmaken
school-ma-ken **WW** zorgen dat iets schoon wordt, het vuil verwijderen: *een badkamer ~ • groente/uis ~* de delen ervan wegsnijden die je niet kunt eten
school-moe-der **DE** (v) moeder van je partner
school-on-ders **DE** (mv) ouders van je partner
school-rij-den **ONVV** ww sierlijk schaatsen
school-schrift **HET** fraai verzorgd handschrift
school-sprin-gen **ONVV** ww sierlijk sprongen maken vanaf een duikplank of een andere hoge stellage als zwemsport
school-va-der **DE** (m) vader van je partner
school-zoon **DE** (m) jongen of man met wie je kind getrouwd is of een relatie heeft
school-zus-ter **DE** (v), **INFORM.** **school-zus** **1** zuster van degene met wie je bent getrouwd of een relatie hebt: *Anne is de zus van mijn vriend, dus mijn schoonzus* **2** partner van je broer of zus: *Zara is de vrouw van mijn zus, dus mijn schoonzus*
schoor **1** **DE** (m) (mv schoren) stut, paal die iets ondersteunt **2** **WW** verl. td. → **scheren**
schoor-steen **DE** (m) **1** koker waardoor de rook een gebouw, boot enz. verlaat • *de ~ moet roken er moet geld worden verdiend voor het levensonderhoud* **2** schoorsteenmantel
schoor-steen-man-tel **DE** (m) omlijsting van het onderste gedeelte van een schoorsteen in een vertrek
schoor-steen-ve-ger **DE** (m) iemand die schoorstenen schoonveegt
schoor-voe-tend **BN** met tegenzin, niet graag: *~ gaf hij toe dat hij gespibeld had*
schoot **1** **DE** (m) (mv schoten) **1** oppervlak van de dijen van iemand die zit: *op naam de baby* op ~ • **FIG.** iets in ~ de geworpen krijgen het krijgen zonder er iets voor te hoeven doen **2** **FIG.** binnenste: *in de ~ der aarde* **3** **SCHIEPV.** touw waarmee de benedenhoek van een zeil wordt vastgehouden **4** deel van een slot dat naar binnen of buiten gaat als iets van slot of op

slot wordt gedaan **2 ww** verl. td. → **schieten**
schoot-hond-je **HET** heel klein hondje
schoots-af-stand **DE (M)** afstand die door een afgeschoten kogel te bereiken is
schop **1 DE (M)** (mv + pen) harde trap met de voet: ze gaf de bal een flinke ~ **2 DE (mv + pen)** stuk gereedschap waarmee je graaft of iets opschepet • **VOORAL NL** op de schop gaan worden aangepakt, veranderd of gesloopt
schop-pen **1 ww** je voet hard in aanraking laten komen met iets of iemand, trappen • *herrie ~ onrust veroorzaken* en lawaai maken • *het ver ~* een hoge positie bereiken • **FIG.** tegen iets aan ~ tekeergaan tegen iets, voortdurend kritiek uiten **2 DE** zwarte, omgekeerde hartvormige figuurtjes in het kaartspel
schop-stoel **DE (M)** ▶ op de ~ zitten elk ogenblik weggestuurd, ontslagen kunnen worden
schor **BN** met een rauw stemgeluid: de minister was ~ door het vele praten
schor-rem **HET** slechte mensen, tuig, geboefte
schor-ren **ww** verl. td. → **scheren**
schor-pi-oen **DE (M)** dier dat lijkt op tegen iets langerekte spin, met grote scharen en een giftig uitsteeksel aan het achterlijf
Schor-pi-oen **DE (M)** 1 achtste teken van de dierenriem 2 iemand die onder dat teken geboren is
schor-rie-mor-rie **HET** oud. ordinair volk, gepeupel, tuig
schors **DE** harde donkere buitenlaag van een boom
schor-sen **ww** 1 tijdelijk stoppen, uitstellen: de vergadering wordt geschorst 2 iemand een tijdje verbieden aan wedstrijden mee te doen, naar school te gaan enz.: vanwege dopinggebruik is de atleet een jaar geschorst
schor-se-neer **DE (mv -neren)** plant met eetbare wortel die van buiten zwart is, maar van binnen wit
schort **DE/HET** kledingstuk dat de voorkant van je lichaam bedekt en de kleding beschermt die je eronder draagt
schor-ten **ww** mankeren, haperen • wat schort eraan? wat is er mis?
schot **1 HET (mv schoten)** 1 keer dat iemand schiet, vooral met een vuurwapen: een ~ lossen; we hoorden ~en in de verte • *buiten ~ veilig* • *een ~ in de roos* **LETT.** een pijl precies in de roos; **FIG.** een perfect passend iets, bijv. een cadeau • **FIG.** een ~ voor open doel een makkelijke, voor de hand liggende grap of opmerking 2 schop of worp op het doel bij een balspel 3 beweging, voortgang: er zit geen ~ in de onderhandelingen **2 HET (mv schotten)** stuk wand om iets mee af te scheiden: we plaatsten een ~ tussen de twee helften van de zolder
schot-tel **DE (mv +s)** 1 plat schaalteig onder een kopje 2 aardewerken schaal: ~s met salades • *vliegende ~* ruimtevaartuig met buitenaardse wezens, in de vorm van een schif 3 gerecht: een

vis~ **4** schotelantenne
schot-el-an-ten-ne **DE** antenne met de vorm van een grote schotel of schaal
schot-ten **WW** verl. td. → **schieten**
schots **1** **DE** plat stuk drijvend ijs: *de ~en dreven de rivier af* **2** **BN** <historisch> vreemd, verkeerd • ~ en scheef wanorendelijk, rommelig: *de boeken stonden ~ en scheef in de kast*
Schots **BN** van, uit, wat te maken heeft met Schotland
schot-schrift **HET** geschrift waarin iemand wordt bespot of beledigd
shot-wond **DE** wond die veroorzaakt is door een kogel
schou-der **DE** (M) (MV +S) **1** deel tussen hals en voorste ledematen, bij mensen tussen de arm en de hals • *je ~s ophalen* even je schouders optrekken <als teken dat je iets niet weet of dat het je niet interesseert> • **FIG.** ~ *aan ~ staan eensgezind zijn* • **FIG.** *je ~s eronder zetten* er flink mee aan het werk gaan • **FIG.** *brede ~s hebben* veel kunnen verdragen • **FIG.** *met hangende schouders* verslagen, ontdaan **2** deel van een kledingstuk dat dit deel bedekt
schou-der-blad **HET** driehoekig been in de schouder
schou-der-ham **DE** ham van de voorpoot van een varken
schou-der-klop-je **HET** (MV +S) **1** klopje op de schouder **2** **FIG.** teken van bemoediging of aanmoediging, teken van waardering
schou-der-op-ha-len **HET** optrekken van de schouder als uitdrukking dat iemand iets niet weet of het onbelangrijk vindt
schou-der-tas **DE** tas met een riem die over de schouder wordt gedragen
schou-der-vul-ling **DE** (V) opvulling van de schouder van een kledingstuk
schou-der-worp **DE** (M) **SPORT** worp waarbij de tegenstander over de schouder wordt geworpen
schout **DE** (M) **1** **GESCH.** hogere gerechtsambtenaar **2** dijkgraaf
schouw **1** **DE** 1 wand van de schoorsteen, schoorsteenmantel **2** **BELG.** ook schoorsteen, koker waardoor de rook wordt afgevoerd **3** platte schuif die vaak als pont wordt gebruikt **2** **DE** (M) schuiving, inspectie, vooral van duikers en sloten in een polder
schouw-burg **DE** (M) gebouw waar toneelstukken, musicals enz. worden vertoond
schou-wen **WW** **1** <dijken, een lijk e.d.> inspecteren, onderzoeken **2** **MIL.** inspecteren <van troepen>
schouw-spel **HET** iets wat gebeurt en waarnaar iemand kijkt, toneel, vertoning: *het was een mooi ~, zoals die honden met elkaar speelden*
schou-ven **WW** verl. td. → **schuiven**
schraag **DE** (MV schragen) los onderstel dat iets steunt: *het blad van een behangerstafel rust meestal op twee schragen*
schraal **BN** **1** <van de huid> ruw en pijnlijk: *schrale*

handen **2** <van weer, wind> koud en droog **3** <van grond> onvruchtbaar **4** **FIG.** schamel, armzalig: *schrale troost*
schraal-hans **DE** (M) (MV -hanzen) <vroeger> gierigaard, armoedzaaier • ~ is *keukenmeester* er is geen overvloed
schra-gen **WW** ondersteunen
schram **DE** (MV +men) heel kleine wond in de vorm van een streep, bijv. een lichte krab
schram-men **WW** de huid oppervlakkig openhalen, een schram oplopen
schran-der **BN** slim, vlug van verstand
schran-sen **WW** veel en gulzig eten: *wat zit je weer te ~!*
schrap **1** **BW** • **OOK** **FIG.** *je ~ zetten voor / tegen iets* stevig gaan staan <om dat te kunnen weerstaan>: *ik zette me ~ tegen de pijn* **2** **DE** (MV +pen) streep, doorhaling
schra-pen **WW** **1** afkrabben: *worteltjes ~ 2* zacht kuchen • *de keel ~* even kuchen voordat je gaat spreken **3** op een hebbiger manier verzamelen: *rijdkommen bij elkaar ~*
schra-per **DE** (M) (MV +S) **1** werktuig om mee te schrapen **2** vrek, iemand die op een hebbiger manier rijdkommen verzamelt
schrap-pen **WW** **1** afkrabben, schrapen: *worteltjes ~ 2* doorhalen: *een woord uit een tekst ~ • iemand als lid ~* iemand verwijderen uit de lijst met leden, verwijderen als lid • **BELG.** ook *~ wat niet past* schrappen wat niet van toepassing is
schre-de **DE** (MV +N) stap • *met rasse ~n snel* • *op je ~ ~n terugkeren* een eerdere beslissing terugdraaien
schre-den **WW** verl. td. → **schrijden**
schreed **WW** verl. td. → **schrijden**
schreef **1** **DE** (MV schreven) streep • *over de ~ gaan* iets doen wat te ver gaat, niet meer toelaatbaar is **2** **WW** verl. td. → **schrijven**
schreeuw **DE** (M) een luid roepen <uit kwaadheid, angst, pijn enz.>
schreeu-wen **WW** **1** luid roepen **2** ~ **om** met klem vragen om • **FIG.** *deze situatie schreeuwt om een oplossing* het is de hoogste tijd dat er een oplossing komt
schreeu-wend **BN** **1** luid roepend • ~ *~ kleuren* te fel, opvallend en lelijk **2** heel erg: ~ *duur*
schreeu-wer, **schreeu-werd** **DE** (M) (MV +S) iemand die een grote mond opzet, opschepper
schreeu-we-rig **BN** geneigd om veel aandacht te trekken met lawaai en heftigheid: ~ *~ reclames*
schreeuw-le-lijk **DE** (M) **1** iemand die vaak schreeuwt **2** **FIG.** brutaal persoon die veel aandacht zoekt
schrei-en **WW** huilen
schre-ven **WW** verl. td. → **schrijven**
schriel **BN** **1** gierig, karig **2** dun, mager: *een ~ mannetje*
schrift **HET** **1** dun boekje met een slappe kافت om in te schrijven **2** manier van schrijven, handschrift • *iets op ~ stellen* iets opschrijven • **het** cyrillich ~ de letters van het Grieks en de Slavische talen <tegenover bijv. de Latijnse letters van andere

talen>
Schrift **DE** geschrift, Bijbel • *Heilige ~* Bijbel
schrift-te-lijk **1** **BN** geschreven, door te schrijven: ~ *examen*; ~ *e cursus*; *je kunt ~ een klacht indienen* **2** **HET** examen met geschreven opdrachten en antwoorden
Schrift-ge-leer-de **DE** (M) (MV +N) kenner van de Schrift, van de Bijbel
schrift-tuur **DE** (V) (MV -turen) iets wat geschreven is, geschreven stuk
schrij-den **WW** schreed, h./is geschreden statig lopen
schrijf-blok **HET** blok schrijfpapier
schrijf-ma-chi-ne **DE** (V) toestel om machinaal te schrijven, om mee te typen
schrijf-ster **DE** (V) (MV +S) vrouwelijke vorm van **het** woord → **schrijver**
schrijf-taal **DE** formele, geschreven taal <tegenover informele, gesproken taal>
schrijf-wij-ze **DE** spelling
schrijf-tings **BN** met aan iedere kant een been: *Wesley zat ~ achter op de fiets bij Fatima*
schrijn **DE/HET** fraai bewerkte kist
schrijf-nen **WW** **1** pijn doen door schaven of drukken van de huid **2** geestelijk pijn doen: *de vluchtelingen verbleven onder ~de omstandigheden in het kamp*
schrijn-wer-ker **DE** (M) **1** meubelmaker **2** **BELG.** ook timmerman
schrij-ven **1** **WW** schreef, h. geschreven **1** met een ballpoint, tekstverwerker enz. letters of cijfers maken: *schrijf hier je naam maar op • hoe schrijf je dat woord? hoe spel je dat woord? • uren ~ de periode noteren die je werkt en die in rekening brengen* **2** een tekst maken <zoals een brief, boek of verslag>: *Multatuli schreef Max Havelaar, verschenen in 1860* **3** iemand een brief sturen: *als je daar bent, moet je wel ~, hoor!* **2** **HET** **FORM.** brief: *dank u voor uw ~ van 15 april jongstleden*
schrij-ver **DE** (M) (MV +S) iemand die schrijft, die boeken, gedichten enz. maakt
schrijf-ver-tje **HET** (MV +S) torretje dat zich over het wateroppervlak beweegt
schrik **DE** (M) **1** plotselinge angst: *iemand ~ aanjagen* • *met de ~ vrijkomen* alleen maar schrikken door iets gevaarlijks <en niet verwond raken of erger> • *iemand de ~ op het lijf jagen* erg laten schrikken • *de ~ sloeg me om m'n hart* ik werd bang **2** iemand die of iets wat anderen schrik aanjaagt: *die agressieve hond was de ~ van het dorp*
schrik-ach-tig **BN** <van iemand> die snel schrikt
schrik-ba-rend **BN** heel erg, verschrikkelijk, zo dat je er bang van wordt: *de prijzen zijn dit jaar ~ gestegen*
schrik-beeld **HET** voorstelling, gedachte waar iemand bang van wordt: *het ~ van gedwongen verkoop van je huis*
schrik-be-wind **HET** het besturen van een land door geweld en het zaaien van angst
schrik-draad **DE/HET** (MV -draden) metalen draad waar lichte elektrische stroom op staat

<als omheining rond een weiland enz.>
schrik-kel-dag **DE** (M) dag die alleen in een schrikkeljaar voorkomt: 29 februari
schrik-kel-jaar **HET** jaar met 366 dagen <waarin februari 29 dagen telt>
schrik-kel-maand **DE** februari met 29 dagen
schrik-ken **1** **WW** schrok, is geschrokken plotseling bang worden door iets onverwachts of akeligs: *ik schrok van de harde knal* • *laten ~* maken dat iemand schrikt **2** **WW** schrikte, h. geschrikt plotseling doen afkoeien door onderdamping in koud water: *gloeiend ijzer ~ • laten ~* (pas gekookte eieren) in koud water leggen om ze gemakkelijker te kunnen pellen
schril **BN** **1** <van geluid, kleur> schel **2** hevig <en onaangenaam>: *de weelde van de rijken stond in ~ contrast met de ellende van de armen*
schrob-ben **WW** schoonmaken met een bezem of borstel en water: *vloeren ~*
schrob-ber **DE** (M) (MV +S) harde bezem
schrob-be-ring **DE** (V) uitbrander, flinke berisping
schroef **DE** (MV schroeven) **1** rond metalen staafje met groef in de vorm van een spiraal • *een ~ aandraaien* deze ergens in bevestigen met een draaiende beweging • **FIG.** *op losse schroeven staan* niet vast, onzeker zijn • **FIG.** *er zit een ~je bij je los* je bent niet bij je volle verstand **2** voorwerp met gebogen bladen; door hem te laten draaien kun je een boot of vliegtuig voortstuwen **3** **SPORT** spiraalvormige beweging: *de atleet maakte een afsprong met een dubbele ~*
schroef-boor **DE** boor met een schroefvormige punt
schroef-dek-sel **DE/HET** deksel met windingen dat je op een vat enz. draait om het af te sluiten
schroef-dop **DE** (M) dop met windingen die je op een pen, een fles, een potje enz. draait om het af te sluiten
schroef-draad **DE** (M) (MV -draden) de windingen van een schroef, maar bijv. ook aan de binnenkant van een deksel dat je op een potje draait
schroei-en **WW** **1** licht verbranden aan de oppervlakte: *dat biefstukje is geschroeid* **2** licht laten verbranden aan de oppervlakte: *ik heb mijn hand geschroeid aan de grillplaat*
schroe-ven **WW** **1** met een schroef of schroeven vastmaken **2** draaiend vast- of losmaken: *een deksel op een potje ~*
schroe-ven-draai-er **DE** (M) (MV +S) stuk gereedschap om schroeven vast of los te draaien
schrok **WW** verl. td. → **schrikken**
schrok-ken **1** **WW** schrokte, h. geschrokt gulzig eten: *hongerig schrokken we de maaltijd naar binnen* **2** **WW** verl. td. → **schrikken**
schrok-op **DE** (M) (MV +pen) iemand die veel en gulzig eet
schro-me-lijk **BN** heel erg, ergerlijk: ~

stel-sel-ma-tig **BN** volgens een stelsel of regel
 • *iets ~ doen voortdurend, steeds opnieuw*
stelt **DE** stok om op te lopen • **FIG.** *de boel op ~ en zetten in beroering, in wanorde, in de war brengen*
stelt-lo-per **DE (M)** **1** iemand die op stelten loopt
2 waadvogel op hoge poten, zoals de kluit en de grutto
stem **DE** (mv + men) **1** geluid van een persoon die praat, zingt, schreeuwt enz. • *je ~ verliezen* niet kunnen praten enz. <door ziekte> • *je ~ verheffen* luid gaan spreken **2** muz. (zang)partij: *de eerste / tweede ~ zingen in een lied* **3** voorkeur die je uitsprekt bij een verkiezing of stemming: *je ~ uitbrengen op een partij; de ~ men tellen; de meeste ~ men gelden* • *blanco ~* neutrale voorkeur <door geen keuze te maken> • *een ~ in het kapittel hebben* mee kunnen beslissen
stem-band **DE (M)** vlies boven in strottenhoofd
stem-bil-jet **HET** papier om op te stemmen
stem-bui-ging **DE (V)** toonwisseling in de stem, uitdrukking van gevoel die in de stem wordt gelegd
stem-bu-reau **HET** bureau waar mensen kunnen stemmen
stem-bus **DE** bus waarin de stembiljetten verzameld worden
stem-dis-trib **HET** <bij verkiezingen> het gebied dat hoort bij een bepaald stembureau
stem-ge-drag **HET** <bij verkiezingen> de keuze die mensen maken en de redenen die ze daarvoor hebben
stem-ge-rech-tigd **BN** <van iemand> die het recht heeft om te stemmen, die stemrecht heeft
stem-heb-bend **BN** **1** met het recht om te stemmen, stemgerechtigd **2** **TAALK.** gevormd met trilling van de stembanden: *de b is ~, de p is stemloos*
stem-hok-je **HET** (mv + s) afgeschermd ruimte waarin een kiezer stemt
stem-kaart **DE** kaart waarmee iemand met stemrecht wordt opgeroepen om te stemmen
stem-lo-kaal **HET** ruimte in een stembureau waar je je als kiezer aanmeldt en stemt
stem-loos **BN** **TAALK.** gevormd zonder trilling van de stembanden: *de p is ~, de b is stemhebbend*
stem-men **WW** **1** bij een vergadering of verkiezing een keuze maken: *ik stemde vóór het plan* **2** ervoor zorgen dat een muziekinstrument zuiver kan klinken: *we moeten de piano laten ~* • *dat stemt me vrolijk* ik word er vrolijk van **3** **BELEG.** m.b.t. wetten: **goedkeuren:** *het voorstel is gestemd*
stem-mig **BN** **1** ingetogen, niet opvallend, niet uitbundig: *~ muziek; de mensen op de begrafenis waren ~ gekleed* **2** **BELEG.** ook **gezellig**, knus: *een ~ woonkamer*
stem-ming **DE (V)** **1** het stemmen voor of tegen iets: *het plan werd bij ~ aangenomen* **2** gevoel van vrolijkheid, verdriet, kwaadheid enz., bui: *tijdens de reis was iedereen in een goede ~*

stem-ming-ma-ke-rij **DE (V)** het wekken van een bepaalde stemming voor of tegen iemand of iets
stem-pel **1** **DE/HET** (mv + s) afdruk die je maakt met inkt en een stempel <het voorwerp, zie hieronder>: *de douanier zette een ~ in mijn paspoort* • *je ~ op iets drukken* iets sterk beïnvloeden, het karakter van iets bepalen • **FIG.** *iemand van de oude ~* persoon met ouderwetse opvattingen en gewoonten **2** **DE (M)** (mv + s) **1** voorwerp waarin woorden, cijfers enz. zijn uitgesneden die je met inkt ergens op kunt drukken **2** **PLANTK.** bovenste deel van de stamper van een plant
stem-pe-len **WW** **1** een afdruk zetten met een stempel **2** **BELEG.** <tot 2005> zich als werkloze (vaak) melden om een stempel te laten zetten op een formulier of kaart
stem-recht **HET** recht om te stemmen of om een kandidaat te zijn op wie anderen kunnen stemmen
stem-vee **HET** **MIN.** kiezers die niet zelfstandig nadenken
stem-ver-hef-fing **DE (V)** het luider laten klinken van je stem: *zij sprak met ~ toen ze kwaad was*
stem-vork **DE** U-vormig stuk metaal dat bij het aanslaan een bepaalde vaste toon geeft <waarmee je een instrument kunt stemmen>
sten-cil "=-sal" **DE/HET** (mv + s) **1** oud. vel papier waarop je met een schrijfmachine letters inslaats, waarna je er veel afdrukken van kunt maken **2** oud. afdruk ervan: *tegenwoordig zijn ~s vrijwel volledig vervangen door fotokopieën*
ste-nen **BN** (als) van steen: *een ~ aanrecht*
steng **DE** verlengstuk van een mast
sten-gel **DE (M)** (mv + s) lang deel van een plant waaraan de bladeren en bloemen zitten
ste-ni-gen **WW** iemand doden door stenen naar die persoon te gooien
sten-nis **DE** drukte, kabaal, herrie, ruzie: *ik ga ~ schoppen* als ik die disco niet in mag
ste-no **DE/HET** stenografie
ste-no-gra-fie **DE (V)** methode om snel te schrijven door middel van verkortingen en tekens, bijv. om dictaten op te nemen
stent **DE** (mv + s) **MED.** buisje dat in een dichtslibbende ader wordt geplaatst om deze open te houden
step **DE (M)** (mv + s/+pen) **1** autopod, voertuig waarop je je staand voortbeweegt, met twee wieltes en aan de voorkant een stuur: *elektrische ~* **2** dans met schuivende passen **3** bankje waarvan de hoogte verstelbaar is, voor fitnessoefeningen
step-pe **DE** (mv + n/+s) heel grote grasvlakte, vooral in Rusland en Azië
step-pen **WW** **1** op een autopod rijden **2** de step dansen **3** fitnessoefeningen doen op een step <bankje>
steps **DE (MV)** oefeningen om de conditie te verbeteren, met een bankje waar iemand

ritmisch op of overheen stapt
ster **DE** (mv + ren) **1** groot hemellichaam dat licht uitstraalt • *vallende ~* meteor, materie uit de ruimte die verbrandt in de dampkring, wat te zien is als een lichtende streep aan de hemel • *de ~ ren van de hemel spelen* heel goed spelen • *het staat in de ~ ren geschreven* het is voorspeld • **BELEG., INFORM.** tegen de ~ ren op zonder maat te houden: *ze dronken de hele nacht tegen de ~ ren* op **2** figuur met veel punten, dat op een ster lijkt: *viijfpuntige ~* **3** onderscheidingssteken voor de kwaliteit van een restaurant: *drie-~renrestaurant* **4** iemand die uitblinkt, beroemd is • *rijzende ~* beginnende beroemdheid
ster-al-lu-res **DE (MV)** arrogant gedrag van iemand die zich belangrijker voelt dan die is: *~ hebben*
ster-ap-pel **DE (M)** appel met rode adertjes
ste-reo **1** **BN** <muziekweergave> via twee kanalen, luidsprekers enz. <waardoor je het geluid als ruimtelijk ervaart> **2** **DE (V)** stereo-installatie
ste-reo-in-stal-la-tie **DE (V)** geluidsapparaat waarvoor je muziek stereo afspeelt
ste-reo-tiep **BN** vast, onveranderlijk, volgens een vast beeld van iets of iemand
ste-reo-ty-pe **DE/HET** (mv + s/+n) vast idee dat iemand over een groep heeft, zonder te kijken naar individuele personen of zaken: *volgens het ~ dragen alle Nederlanders klompen*
sterf-bed **HET** bed waarin iemand sterft
sterf-dag **DE (M)** dag waarop iemand sterft
sterf-fe-lijk, **sterf-lijk** **BN** <een wezen> met een beperkte levensduur: *alle mensen zijn ~*
sterf-ge-val **HET** het overleden zijn van iemand: *wegens een ~ is onze winkel gesloten*
sterf-huis **HET** huis waar een dode is
sterf-jaar **HET** jaar waarin iemand gestorven is
sterf-te **DE (V)** het doodgaan: *door die veeziekte was er veel ~ onder koelen*
sterf-te-cij-fer **HET** het aantal sterfgevallen per duizend inwoners
ste-ri-el **BN** **1** onvruchtbaar **2** vrij van (ziekte) kiemen **3** **FIG.** saai, oninteressant, niet levendig: *een ~ ingericht huis*
ste-ri-li-sa-tie "=-zaa-" **DE (V)** (mv + s) het steriel maken, het steriliseren: *~ van een poes; ~ van medische apparatuur*
ste-ri-li-sa-tor **DE (M)** (mv + s/-toren) toestel om te steriliseren
ste-ri-li-se-ren "=-zi-ran" **WW** **1** grondig schoonmaken, zodat er geen stoffen meer zijn die ziektes kunnen overbrengen <gereedschap, kamers> **2** onvruchtbaar maken, zorgen dat een mens of dier geen nakomelingen kan krijgen: *onze poes werd gesteriliseerd* **3** **BELEG.** ook <van groente en fruit> wekken, groente e.d. langer houdbaar maken door ze luchtdicht in potten te doen en deze daarna te koken
sterk **BN** **1** met veel kracht, niet zwak: *een ~ bokser; wie niet ~ is, moet slim zijn; een ~ begin van de wedstrijd* • *~ staan* in een goede positie verkeren •

zich ~ maken voor iets zich erg voor inspanssen, er veel moeite voor doen • **FIG.** *ik maak me ~ dat je liegt* ik ben daarvan overtuigd **2** **robuust**, stevig: *~e ladder* **3** **goed:** *~ zijn in wijskunde* **4** **geconcentreerd**, met veel smaak: *~e koffie; ~ gekruid eten* **5** **hevig** • *~e toename* **6** **groot** in aantal: *honderd man ~* **7** **vreemd**, bijzonder • *~ verhalen vertellen* met veel overdrijving • *dat is ~!* dat is wel heel merkwaardig! **8** **TAALK.** <van werkwoorden> **vervoegd** met veranderende klinker, bijv.: *nemen, nam, genomen*
ster-ke-drank **DE (M)** drank met meer dan 20% alcohol
ster-ken **WW** **1** kracht, moed geven **2** **bevestigen:** *wat ik las, sterkte me in mijn mening*
sterk-hou-der **DE (M)** **BELEG.** **stabile factor**, drijvende kracht <onder meer in de sport>: *hij is momenteel de beste Belgische voetballer en tevens ~ van AA Gent*
sterk-te **DE (V)** (mv + n/+s) **1** kracht, stevigheid: *op volle ~ zijn* **2** **moed**, geestelijke kracht: *iemand ~ wensen na een sterfgeval* **3** **mate** waarin een lens of brillenglaz geslepen is: *mijn bril heeft een ~ van -3,5; een zonnebril op ~*
sterk-te-zwak-te-ana-ly-se **DE (V)** overzicht van sterke en zwakke eigenschappen van een zaak of in een situatie
sterk-wa-ter **HET** ethanol met 20-30% alcohol, gebruikt voor het conserveren van planten en dieren: *een konijn op ~ zetten*
stern **DE** (mv + s/+en) zeezalwal, meeuwachtige vogel
steroïden [ste-ro-iden] **DE (MV)** **SCHIEK.** verzamelnaam van organische verbindingen die van koolwaterstof zijn afgeleid • *anabole ~* middelen die zorgen voor sterkere spieren en betere sportprestaties
ster-ren-beeld **HET** **1** figuur die vaste sterren aan de hemel maken: *de Grote Beer is een van de ~ en* **2** teken van de dierenriem waaronder iemand geboren is: *ik ben geboren onder het ~ Stier*
ster-ren-he-mel **DE (M)** hemel op heldere nachten met zichtbare sterren
ster-ren-kaart **DE** kaart van de sterrenhemel
ster-ren-kij-ker **DE (M)** toestel om mee naar sterren te kijken
ster-ren-kun-de **DE (V)** wetenschap op het gebied van sterren en anderel hemellichamen, astronomie
ster-ren-re-gen **DE (M)** groot aantal vallende sterren
ster-ren-res-tau-rant **HET** restaurant dat met één of meer sterren is onderscheiden
ster-ren-wacht **DE** instituut waar mensen met kijkers de sterrenhemel bestuderen
ster-spe-ler **DE (M)** speler die uitblinkt
ster-ve-ling **DE (M)** mens, als een wezen dat eens zal sterven
ster-ven **1** **WW** stierf, is gestorven **1** **ophouden** te leven • **FIG.** *op ~ na dood zijn* bijna dood zijn **2** *~ van* creperen van, doodgaan aan: *~ van de*